

Odešel nestor statistiků

Koncem letošního ledna překvapila pracovníky ČSÚ **zpráva o úmrtí Štefana Schlossera**, který působil v úřadu nepřetržitě od roku 1965.

Nikdo to nečekal, zejména ti z nás, kteří věděli, s jakou statečností překonal obtížnou a náročnou operaci a s jakou vitalitou a zápalem se po dlouhé rekonvalescenci vrátil do své kanceláře k přerušené práci.

Znovu denně docházel do úřadu, kterému doslova věnoval celý svůj život. Od roku 1950, kdy přišel z rodného Slovenska, kde začínal na regionálních statistických pracovištích, sloužil ve statistickém úřadě, se dvěma krátkými přestávkami, téměř 60 let. A i v krátkých obdobích mimo úřad se věnoval analýzám vývoje ekonomiky, ať již ve výzkumném ústavu plánovacím, nebo v Investiční bance.

Jeho úmrtím odešel jeden z posledních zástupců staré generace statistiků, kteří svou vysokou odborností a zaujetím pro statistiku trvale zvedali úroveň statistických postupů a metod, řadu nových uvedli v život a dokázali českou statistiku jako samostatnou vědní disciplínu prosadit a obhájit nejen v tuzemsku, ale i v mezinárodních statistických organizacích.

Štefan Schlosser byl obávaným oponentem a diskutérem na půdě úřadu i mimo něj. Při odborných poradách a zejména redakčních radách statistického bulletinu a statistické ročenky dovedl odhalit chyby, nedostatky, nesrovnalosti a prosadit své návrhy a názory stejně jako při různých jiných formálních či méně formálních příležitostech. Jako dlouholetý šéf oddělení a později ředitel odboru bilancí a výborný analytik viděl často nelogičnosti a nesourodost mezi daty a všemožně se snažil zjednat v tomto směru nápravu. S pravým slovenským temperamen-tem se dokázal o svou pravdu přit jak v češtině, tak i ve slovenštině

Štefan Schlosser vedl oddělení národních účtů dvacet let.

podle toho, jaké národnosti byl jeho momentální oponent. Odborné diskuse doslova miloval a neváhal je vést i při společných návštěvách restaurací u piva. Vždy říkal, že v hospodě se dohodne někdy víc než v úřadě, a tak byl častým iniciátorem návštěv „Experimentu“ v Karlíně, v těsné blízkosti úřadu.

Jeho intelektuální čilost, rychlost myšlení, jasnost úsudku spojená s osobní roztomilostí byla výjimečná, hodna obdivu a uznání. Často pohotově vtipem a přátelským gestem otupil občas vznikající napětí při odborných sporech se svými kolegy, zejména když výtek, vznesených z jeho strany, bylo mnoho. Stejně tak, jako dovedl být v pracovní rovině nepřijemný, uměl být přátelský a velmi společenský při různých oslavách a neformálních příležitostech. Netajil se svou láskou k životu, miloval dobré víno i pivo, obdivoval ženskou krásu, dovedl si udělat legraci sám ze sebe.

Jsem přesvědčena, že čas ukáže, jakým vzácným člověkem a kolegou byl a jak moc a jak dlouho nám bude chybět.

Jana Bondyová

Pana Schlossera jsem měl možnost blíže poznat až po jeho příchodu na ČSÚ v polovině devadesátých let, kdy se jako vrchní ředitel makroekonomické sekce stal mým přímým nadřízeným.

Nezapírám, že jsem si zprvu kladl otázku, jak asi budu po odborné i lidské stránce vycházet s osobností o generaci starší, která má velkou neformální autoritu nejen mezi statistiky a která, alespoň podle mého názoru, musí nutně být spjata se statistickými ukazateli, metodikou a postupy používanými v dřívějších letech.

Brzy jsem však poznal, že moje obavy byly naprosto zbytečné, neměl totiž sebemenší problém pracovat s veličinami a metodikou standardně používanými v Evropské unii. V posledních letech se věnoval výhradně analytické práci. Myslím, že všichni, co s ním přišli pracovně do styku, bez výjimky oceňovali jeho obrovský cit pro čísla a jejich vzájemné věcné a logické vazby. Ti z nás, kteří se účastnili projednávání různých analýz a Rychlých informací, si jistě vzpomenou na jeho vstupy do diskuse slovy: „Nekameňte mě, ale...“, načež následovala věcná připomínka, poukazující na nějaký nedostatek. Jeho zaujetí pro statistickou práci bylo až neskutečné. Byl jedním z mála lidí, pro něž je práce zároveň i jediným koníčkem, takže ho práce s čísly vyložené bavila. Udivující přitom byla rychlost, s jakou byl schopen připravit analytický pohled na ekonomický vývoj – třeba si v podvečer z domova přijel pro ještě horké výsledky a druhý den ráno přinesl několikastránkový rozbor. Jeho až ochranářským vztahem ke statistice se dá vysvětlit, že býval velmi rozladěný z chybných nebo i jen vnitřně nekonzistentních

publikovaných ukazatelů a analýz. Dokonce k tomu opakovaně připravil materiály s „předměty doličnými“, na nichž nedostatky prezentoval. Je jen ke škodě statistiky, že jeho dobře míněné postřehy a podněty nebyly v širší míře využity.

Když jsem uvažoval, jak by asi jeho povahu jedním slovem nejspíše popsala většina těch, kteří s ním čas od času přicházeli pracovně do styku, napadlo mne slovo bouřlivák. Já, který jsem v jeho blízkosti prožil řadu let a mohu snad trochu neskromně říci, že mne považoval, stejně jako já jeho, za přítele, jsem si postupně uvědomil i další stránky jeho osobnosti. Smysl pro spravedlnost, odvaha hájit za všech okolností to, co považoval za správné, dodržování dohod, podpora a povzbuzování statistických nováčků byly možná ty nejvýraznější. Nelze nezmínit, že byl také výborný společník, který nezkažil žádnou legraci. Jeho vzpomínky na různé příhody spojené se statistikou byly pověstné a mohu potvrdit, že dokázal při sklenici dobrého piva vždy pobavit celou společnost. Lze jen litovat, že se již nedostal k jejich sepsání.

Jeho náhlý odchod nás zaskočil, ještě začátkem prosince jsme společně probírali přípravu rozsáhlé komentované publikace, ke které připravil osnovu a na jejíž realizaci se velice těšil. Jak sám přitom zdůrazňoval, chtěl tím uzavřít své působení ve statistice. Bohužel již k tomu neměl příležitost. Pan Schlosser zasvětil statistice celý svůj aktivní pracovní život, zanechal v ní výraznou stopu, a proto věřím, že řada z nás si na něj často a ráda vzpomene.

Jan Heller